Poštninaplačana v gotovini

Cena Din 1·—

Sobota

Uredništvo in upravništvo Kranj, Bleiweisova 7 — Čekovni račun št. 17.497 — Rokopisi se ne vračajo
Izhaja vsako soboto — Naročnina mesečno Din 4·—, četrtletno Din 12·—, polletno Din 23·—, celoletno Din 45·— — Inserati po tarifi

Leto II. Kranj, 22. januarja 1938 Štev. 4.

Ustava kralj. Jugoslavije

§ 4. Državljanstvo je v kraljevini eno. VSI DRŽAVLJANI SO PRED ZAKONOM ENAKI. Vsi uživajo enako zaščito oblastev.

Zakon o tisku

§ 1. Tisk je svoboden. Svoboda tiska sestoji iz tega, da se neovirano izražajo misli v novinah ali drugih tiskanih predmetih . . .

Težka kriza

14. januarja t. l. je odstopila Chautempsova vlada. S tem se je končala druga vlada ljudske fronte v Franciji. Izpodnesli so ji tla finančni mogotci, ki se še vedno nekaznovani igrajo s francosko valuto, kakor sami hočejo.

Socialisti in komunisti so zahtevali, da naj ministri z odločnimi ukrepi onemogočijo vsako igračkanje z denarjem francoskega ljudstva in posredno tudi z usodo vsega francoskega naroda. Ministrski predsednik Chautemps, ki pripada tretji glavni skupini francoske ljudske fronte, t. j. radikal-socialistom, je obljubil, da bo obračunal v parlamentu s kapitalisti, ki nikakor ne žele Franciji socialnega miru. Chautemps obljube ni izpolnil, temveč je skušal vso krivdo zvaliti na delavce, ki pa so bili, kakor je Chautemps prav dobro vedel, pripravljeni na pomirjenje s podjetniki.

Zaradi te neiskrenosti ministrskega predsednika so socialisti glasovali proti vladi, komunisti pa niso hoteli glasovati, čeprav jih je Chautemps izzival s tem, da jim je dal svobodne roke. Komunisti so za vsako ceno hoteli ohraniti vlado ljudske fronte, ker je edino taka vlada pravi izraz za hotenje velike večine francoskega ljudstva, dočim bi bila vsaka desničarska vlada samo odkrito orodje v rokah majhne skupine finančnih in industrijskih magnatov.

Chautempsovo vedenje ob tej priliki je pokazalo, da so v vrstah radikal-socialistične stranke, te izrazito malomeščanske stranke, taki ljudje, ki bi pri prvi težavi raje izdali koristi širokih plasti francoskega malega človeka, kakor pa da bi se spustili v boj z mogočnimi finančnimi magnati. To nevarno popuščanje domačim in tujim kapitalistom se je posebno jasno videlo v vsej zunanji politiki francoske vlade. Francoski ministri so precej brezbrižno prepuščali tuje države fašističnim diplomatom, da so jih nemoteno obdelavali in priključevali zvezam, ki so naperjene v prvi vrsti prav proti Franciji in proti miru. Zaradi te popustljivosti so desničarski politiki neprestano vabili radikalsocialiste, naj zapuste ljudsko fronto. Posebno spretno jih je vabil desničar Flandin, ki je z očarujočim geslom: „Vsa Francija se mora združiti proti zunanjemu sovražniku!“ hotel na zvit način pripomoči fašistični desnici do zmage in stem seveda na milost in nemilost izročiti Francijo ravno fašističnemu zunanjemu sovražniku.

Radikalsocialisti v celoti niso šli na te limanice, pač pa se zdi, da so posamezniki pripravljeni na take žalostne sporazume. Socialisti pa so na svojem kongresu odločno odklonili tako politiko in so ostro obsodili zunanjo politiko vlade in njeno popuščanje proti podjetnikom, ki hočejo izzvati socialne nerede, znižati mezde, odpraviti 40-urni teden itd.

Kriza francoske vlade torej ni navadna politična kriza, temveč je nova oblika, za katero se skriva boj velike večine francoskega demokratičnega ljudstva s kapitalistično manjšino, ki bi rada uvedla tudi v Franciji svojo neomejeno, surovo, brezobzirno diktaturo. Zato ne moremo pričakovati, da bi se ta boj lahko končal s kakšnim površnim izglajevanjem osnovnih nasprotij, s kakšnim mešanim koncentracijskim kabinetom, ki naj bi predstavljal navidezno enotno Francijo mesto one enotne Francije, ki je v taboru ljudske fronte.

Želeti bi bilo, da bi v tem ogorčenem boju zmagale tiste skupine, ki sestavljajo ljudsko fronto, ker je le taki vladi mogoče zadovoljiti zahteve večine francoskega ljudstva in zagotoviti mir v svetu.

Eno pa je gotovo: francoski finančni magnati, ki se danes igrajo z usodo francoskega ljudstva, bodo nekoč želi vihar, če bodo le preveč dolgo ponavljali svojo tragično komedijo; težko bodo ukrotili duhove, ki jih s tako vztrajnostjo kličejo v življenje, kajti francoski narod bo takrat spet razvil zastavo z napisom: „Živeti hočemo v delu ali umreti v boju!“.

Danes francoski delavci in malomeščani še niso tako daleč, danes ne žele francoski delavci in v resnici demokratični malomeščani nič drugega kakor ohranitev ljudske fronte, v kateri vidijo svojega mogočnega zaščinika pred fašizmom in vojno. Toda lok, ki ga preveč napenjaš, lahko poči in zato bodo francoski podjetniki sami odgovorni za težke posledice svojih dejanj.

Kako končajo diktature?

Londonski „Economist“ od pretečene sobote je načel to, posebno v današnjih časih aktuelno vprašanje in prihaja do zelo zanimivih ugotovitev. Ta ugledni angleški časopis definira najprej jedro nekaterih diktatur in sistemov, katere šteje tudi med diktature, ne da bi jih obenem lahko prištevali med nepogojne samovlade in pri tem prihaja do zaključkov, ki sicer v stvarnosti nimajo zgodovinskih oslonov, so pa vseeno zelo interesantni. Kljub temu pa zaslužijo opazovanja tega lista posebno pozornost, kajti marsikje na svetu ugibajo ljudje ali pa vsaj posamezni državljani: „Kaj bo, če enkrat strmoglavi ali pa odpove ta ali ona diktatura?“

„Economist“ poskuša s proučavanjem zgodovine odgovoriti na to usodepolno vprašanje in piše: „Ali bo odnesla diktatorje in diktature nova svetovna vojna in revolucija, kakor jih je tudi vojna in revolucija rodila? Cromwellova diktatura je ugasnila miroljubno. Nasprotno pa je moralo priti do bega iz Moskve in bitke pri Lipskam, predno se je končala Napoleonova diktatura; in še so morale biti lekcije iz Moskve in Lipskega ponovljena pri Waterloo-u in končno pri Sedanu, kjer so bili diktatorski podvigi Bonapartov definitivno pokopani. Ali bodo današnje diktature splahnele tako mirno kot Cromwellovo tiranstvo ali pa šle po poti Napoleonskih zgledov?“

„Economist“ sklepa, da današnje diktature niso nastale slučajno ali pa samo vsled političnih in osebnih sposobnosti ter ženijalnosti diktatorjev samih. Povsod obstojajo namreč zelo stvarni in tehtni vzroki, ki so omogočili vpostavo naših samovlad. Po mnenju lista grozi diktaturam predvsem dvoje nevarnosti: 1. diktirano gospodarstvo, ki obstoja v glavnem iz zelo dalekosežne porabe **bodočih dohodkov** in ki se ne more nadaljevati do neskončnosti in 2. prebivalstva v diktiranih državah ne bo možno večno obdržati v oni „duhovni krizi“, ki zasnovana s preglasno propagando predstavlja osnovo vsake diktature.

„Economist“ predvideva zelo težke čase v razvoju evropske politike, zmotilo pa se je že toliko prorokov, da tudi vsled teh napovedi ne smemo misliti na preveč tragične konce diktatur in diktatorjev, ampak moramo nasprotno upati, da bodočnost ne bo tako črna kakor jo gledamo.

Rumunija bo zopet volila...

S kraljevim ukazom je bil pred dobrim mesecem izvoljeni rumunski parlament razpuščen, za 2. marca pa so z istim ukazom razpisane že nove volitve in objavljen nov volilni zakon.

Priprave za te volitve so že v popolnem razmahu, saj kar se vladnih odredb in ukrepov tiče. Na zadnji ministerski seji so pretresali predvsem splošno pocenitev vseh kmetom potrebnih stvari. Ogromno večino rumunskega prebivalstva in s tem odločujočo večino glasov tvori baš — kmečki stan. Tako je ministrski svet sklenil, da se ustanovi monopol za razdelitev soli kmečkemu prebivalstvu, podobno se bo ukrenilo tudi glede tobaka. Pocenilo se bo tudi vse tekstilno blago, v kolikor pridejo v poštev kot kupci — kmetje. Takse bodo skoraj vse izginile, ravnotako bodo znižane cene na železnici 3. razred in za prevoz kmečkih pridelkov. Tudi vsa prometna sredstva bo v kratkem prevzela država in s tem ustvarila nov monopol. Zemljarina bo koncem marca popolnoma odpravljena. Davke bodo kmetje v prihodnjem proračunskem letu plačevali samo od pridelkov, katere prodajo, dočim bo ves domači konzum oproščen vsakih dajatev. Prodaja petroleja bo spadala pod posebno kontrolo, cene pa se bodo znižale za najmanj 30%. Ravno tako je pri nas naš g. B. Jevtič pred petomajskimi volitvami pocenil vse kar se je dalo, železniške tarife tudi ravno za 25% kakor v Rumuniji, iznašel je celo nove vžigalice po 50 para, pa vse skupaj ni dosti pomagalo kljub: lista gospodina Jevtića sedamhiljadaosamstotinadvadesetdevet, lista gospodina Mačeka dvestatri! — Počakajmo pa le do 2. marca, če ne bo treba malo dalj, da namreč točno preštejemo glasove. . . .

Ob sprejemu žurnalistov je rumunski minister brez portfeja Cuza, ki je desna roka ministrskega predsednika Goge izjavil sledeče: Zapazili bodete, da sprovaja vlada pravo revolucijo in opravlja zgodovinsko delo. Prvič v zgodovini Rumunije se dogaja, da se vlada pri tako dalekosežnih gospodarskih ukrepih ne ozira na mnenje inozemstva. Ta sprememba bo ostala, tudi če pride za nami druga vlada. Poglejte zemljevid in ugotovili bodete, da so Nemčija, Italija, Japonska, Poljska, Jugoslavija, Portugalska in Turčija vse že nacijonalne države in na desni strani! **Kaj ostane potem še na drugi strani?**

„Žitna bitka“ v Italiji

Mussolini je pohvalil 2000 duhovnikov, ki so pomagali italjanskim veleposestnikom v takozvanem boju za žito. Italiji zaradi tega uspeha ne bo treba žita uvažati, kar bo seveda zelo „koristilo“ njenim sosedam — agrarnim državam, ki so doslej izvažale svoje žito v Italijo. Italijanski delavec in kmet pa bosta doslej kupovala žito po trdnih mussolinijevskih cenah, ki jih tuja konkurenca ne bo mogla znižati. Tako avtarkično politiko je pohvalil tudi sveti oče, h kateremu se je podalo onih 2000 duhovnikov po obisku pri Mussoliniju.

Zdravje na kmetih

V strokovnem zdravniškem časopisju beremo pogosto, da je kljub znanim in mnogohvalisanim atmosferičnim in drugim ugodnostim podeželskega podnebja ravno na deželi največ rahitičnih otrok, da, percentualno celo več kot v mestih.

V tem pogledu so posebno zanimiva raziskovanja priznanega švedskega zdravnika, ki je preiskoval prebivalstvo visoko ležeče klimatične vasi svojega okoliša in prišel do zaključka, da je tam 40% vseh otrok bolnih — večinoma rahitičnih. Vsi predpogoji za zdravje — čist zrak, ugodno podnebje, podeželski način življenja — so se zdeli tu izpolnjeni in brez podrobnega zasledovanja vzrokov bi se izvor tega zla ne dal odkriti.

Toda tudi najčistejši zrak ne more učinkovati, če ga ne — vdihavaš. Otroci te vasi (in gotovo ne samo te) morajo biti iz strahu pred slabim vremenom ali pa prehladom vedno doma na gorkem. Seveda ni to edino odkritje tega zdravnika. Drugi in najvažnejši vzrok pomanjkljivega zdravstvenega stanja otrok je **prehrana mater**; poglavitna hrana — tudi med nošenjem in dojenjem — je obstojala tu ravnotako kakor pri nas iz krompirja, kruha in kave. Torej prava proletarska „košta“. Tako je pač na deželi in v delavskih kolonijah. **In ravno tu je treba druge, pa ne zdravniške pomoči!**

Narava sama, katero si predstavljamo baš na deželi kot idealno, narava sama ni vse! **Dobrote in darove narave** moramo tudi pravilno spoznavati, rabiti **in razdeliti!** To pa je **prva in največja človeška, socijalna naloga!**

Invalidi so zborovali

Zahvala.

Letni občni zbor Udruženja vojnih invalidov, vdov in sirot, podružnica Kranj se je vršil dne 6. januarja 1938. v hotelu „Stara pošta“ ob jako lepi udeležbi, katero je gotovo povzročil vedno hujši pritisk splošne bede vojnih žrtev, za katere se je tako mačehovsko skrbelo, da so danes najbolj zapostavljene med miloščinarji.

Zahvaliti pa se moramo v prvi vrsti občinskim upravam Kranj, Besnica, Smlednik in Jezersko, da so nam pomagali z denarnimi sredstvi k božični obdaritvi ob našem občnem zboru.

Nadalje se zahvaljujemo vsem tovarnam, ki so nam količkaj pripomogle bodisi v denarju ali blagu, kranjskim trgovcem in meščanom, društvu „Češka beseda“, ker vsi ti znajo ceniti vojne žrtve. Lepo bi bilo, da bi za letošnjo božičnico, ko bodemo obhajali 20-letnico od kar se je prenehalo svetovno klanje, tudi druga društva posnemala „Češko besedo“.

Za letošnjo božičnico pa naj se omehča srce občinskim upravam Šenčur, Cerklje, Preddvor, Predoslje, Naklo, Stražišče in Mavčiče in naj posnemajo tiste občinske uprave, ki znajo ceniti, kaj so vojne žrtve in vedo kaj potrebujejo. Vsaka občinska uprava naj vpraša svoje siromašne vojne žrtve, kaj so dobili za božičnico od naše organizacije, pa bodo odločujoči možje videli, da smo po močeh podprli vse, ki so bili potrebni: v pretečenem letu je prejelo od naše organizacije 114 članov in članic daril v življenskih potrebščinah in denarju v vrednosti nad 9000 dinarjev. Torej res delamo in res lajšamo, radi bi pa še več.

Odbor UVI.
podr. Kranj.

Pravni pogledi na zasedanje tovarn

„Ljubljanski Zvon“ Vito Kraigher

Stavkajoči delavci so v takem primeru v povsem isti situaciji kakor najemnik, ki se po izteku odpovedi noče izseliti iz stanovanja. Najemodajalec ima pravico, izprazniti stanovanje s sodno izvršbo. Tudi francoski podjetniki so se v tem obrnili na sodišča, ki so res izdala izvršno naredbo, da morajo delavci izprazniti tovarne. Na podlagi teh naredb bi upravna oblastva lahko izvedla izpraznitev tovarn „manu militari“.

Vendar je obstajala v Franciji odločba najvišjega upravnega sodišča iz l. 1923., po kateri lahko upravna oblastva odrečejo izvršitev kake sodne izvršne določbe, če sodijo, da bi z izvršitvijo te naredbe nastala nevarnost za javni red in varnost. Poskus nasilne izpraznitve francoskih tovarn lani meseca junija, ko je komaj nastopila Blumova vlada, bi gotovo pomenil nevarnost pospešenja konflikta, nemirov in pokoljev, skratka prelivanja krvi. Blumova vlada se je tedaj pravno oslonila na navedeno odločbo najvišjega upravnega sodišča, zavedajoč se, da vladanje ne pomeni samo vsiljevanje in izsiljevanje, tudi ne zgolj zapovedovanje; vladati (to se pravi — tudi predvidevati!), to pomeni, znati prilagoditi svoje odločitve okoliščinam in prikrojiti primerno posledicam, ki jih bodo odločitve predvidoma izzvale.

Škode na objektih niso stavkajoči delali nobene. Prav tako ne pri nas za časa lanske tekstilne stavke. Tudi v tem oziru moramo dati temu načinu stavkanja prednost v primeri s stavkanjem izven tovarn, ki ga pa spremljajo sabotažo, napadi na tovarniške objekte in podobni pojavi.

Vendar je nedvomno, da je pri današnjem stanju zakonodaje večina zasedb tovarn nezakonito dejanje. (Drugačen je pravni položaj delavskih zaupnikov med stavko z zasedanjem tovarn, ker jim zakon izrecno nalaga dolžnost, biti posredovalec ravno ob sporih, ki izbruhnejo med delavstvom in podjetniki, kar pa morejo le, če vztrajajo z delavstvom v tovarni, ker bi sicer izgubili na delavstvo vsak vpliv. Tudi drugih zaupniških dolžnosti, ki jim jih zakon izrecno nalaga, ne bi mogli drugače izpolnjevati, kakor da ostanejo v tovarni [varovanje imovine in podobno]. Na drugi strani je ta način stavkanja zrasel iz okoliščin in potreb uspešne borbe delavstva za izboljšanje njegovega položaja.

Ne smemo tudi pozabiti, da ta ukrep, kakor tudi stavka sploh, delavstvu ni v zabavo, marveč je to dejanje, ki pomeni odpoved, samopožrtvovanje, korak gladu nasproti, da delavstvo še dolgo čuti njegove posledice v svojem zasebnem gospodinjstvu. Če delavstvo poseže po tem skrajnem sredstvu, je to dokaz, da nima več drugih. Tudi zahteve, ki jih delavstvo ob stavkah postavi, so več kot upravičene: zvišanje mezd, izboljšanje higienskih prilik, plačan dopust, skrajšanje delovnika itd.

S socialno-političnega stališča tedaj ne more biti dvoma o tem, da je stavka, in tudi stavka z zasedanjem tovarn, delavstvu potrebno in neobhodno sredstvo v njegovi borbi za dosego boljših ekonomskih pogojev. Toda ali pri današnjem veljavnem pravu res ni nobene opore in možnosti, da bi tudi s čisto pravnega, in sicer zasebno-pravnega vidika mogli presojati stavko in tudi stavko z zasedanjem tovarn z enakega stališča?

Osnovno načelo zasebnega prava — službena pogodba je ena njegovih ustanov — je to, da sta oba pogodbenika povsem enakopravna pola razmerja, ki vanj stopata, in da dajeta drug drugemu enake vrednosti po načelu — do ut des. Iz tega načela izhaja drugo, ki je jasno in neprikito uzakonjeno tudi v državljanskih zakonikih, da more namreč vsak pogodbenik v trenutku, ko sopogodbenik ne izpolni s pogodbo prevzetih obveznosti, nastopiti proti njemu z represalijami: odstopiti more od pogodbe ob povračilu škode po krivem sopogodbeniku, dalje more od njega zahtevati izpolnitev ali pa sorazmerno zmanjšanje svojih obveznosti. V nepravni obliki izražamo to s stavkom: zob za zob.

Službena pogodba in službeno razmerje, ki ga le-ta ustanavlja, sta enaka ustanovi tistega zasebnega prava. Tudi to sloni na načelu do ut des in tudi zanj velja načelo zob za zob.

S službeno pogodbo se delavec zaveže delati podjetniku določen čas, ta se pa zaveže plačati za to delo določeno vsoto denarja. Po zakonu je dalje podjetnik dolžan skrbeti, da se delo vrši v zdravih prostorih in da je delavčevo življenje primerno zavarovano. Čim podjetnik teh pogojev ne izpolnjuje ali pa delavcu zadržuje mezdo, mu odtrgava od nje večji ali manjši znesek, ne izpolnjuje več pogodbenih obveznosti ter si protipravno in protipogodbeno prilašča del edine delavčeve lastnine: njegove žive delovne sile.

Delovna sila je edino, kar delavec ima. Če njo vnovči, živi, če je ne more, mu preti pogin. Vnovčuje jo s tem, da dela za plačilo. Spričo tega posebnega pomena blaga delovne sile za delavca, kakor tudi spričo današnje organizacije dela, ki se vrši skupno v ogromnih obratovalnicah — tovarnah, je tedaj zgolj rezultat razvoja današnje družbe dejstvo, da so protiukrepi delavstva zoper prekršitve službene pogodbe s strani podjetnikov možni na skupen način s prekinitvijo dela, s stavko. S tem spravijo delavci podjetnika za nekaj časa ob rezultat, ki ga je pričakoval od njihovega dela, kakor je podjetnik z zadrževanjem in pritrgovanjem mezde spravil nje ob del tega, kar jim je šlo po pogodbi.

Pravno je tedaj položaj popolnoma podoben stanju, ki nastane ob neizpolnitvi katerekoli druge pogodbe. Nikjer naše zasebno pravo ne narekuje enemu pogodbeniku izpolnitve pogodbe, če je sopogodbenik ne izpolnjuje; tako tudi ne pri službeni pogodbi. Če je ta službena pogodba n. pr. kolektivna pogodba, je najnaravnejši odgovor na njeno neizpolnjevanje s strani podjetnikov kolektiven odstop delavstva od obveznosti, ki mu jih ta pogodba nalaga — prekinitev dela ali stavka. Z zasedbo tovarn pa se delavstvo do podjetnikove lastnine postavi na enako stališče, kakor ga je zavzel ta do njegove, ko si je z odtrgavanjem mezde samolastno prisvojil del njegove žive delovne sile.

Stavka z zasedbo tovarn bi utegnila biti torej tudi s čisto zasebno pravnega vidika dopusten ukrep delavstva. Podrobna strokovno-pravna razlaga tega stališča spada v pravno revijo. Tu smo problem samo nakazali.

(Konec)

Bled in naš tujski promet

8. Zaključek

V zadnjem desetletju izvršene spremembe na Bledu so vplivale tudi na ljudi. Mnogi slabi zgledi tujcev so našli posnemalcev. Na Bledu se je udomačila prostitucija; ta je napredovala bolj kot vse. Nimam poguma načeti to vprašanje v podrobnem. Kakor je še zaenkrat ta pojav zavit v navidezno čedno obliko, bo postal prav kmalu silno škodljiv, če ne bomo poskrbeli za energične ukrepe.

Za zaključek naših opazovanj moramo ugotoviti, da ne smemo biti niti lahkoverni in verjeti vse, kar nam o bodočnosti in sedanjosti govorijo, niti ne črnogledi in videti povsod propast in konec. Zavedati se moramo, da Bleda ne tvorijo hoteli in krasne ceste in kavarne, ampak da so na Bledu prvo in glavno — ljudje.

Vedno moramo imeti pred očmi, da Bled napreduje tedaj, kadar se izboljšava položaj, zaslužek, življenje večine prebivalcev.

Če se izpreminjajo lastniki Bleda, tedaj se tiče **predvsem nas Blejcev**, da obdržimo in ohranimo svoje imetje, svoj zaslužek.

Če ljudje, ki jim ni za drugo kot za „svoje“ miljone (vsakdo ve, koga mislim pri tem) s svojimi napakami uničujejo Bled, tedaj se moramo mi Blejci brigati za **naš Bled.**

Ko delamo še sedaj račune in prognoze, kakšna bo bodoča sezona, moramo imeti pred očmi:

1. Ponovljena slaba sezona pomeni katastrofo. Po gospodarskem in političnem položaju, ki vlada sedaj v Evropi, moramo računati, da se dotok inozemskih gostov ne bo mogel vidno povečati. Torej leži rešitev in izboljšanje obiska **samo v povečanem dotoku domačih gostov.**

2. Zato pa je potrebno razviti **široko propagando** za poset Bleda, ki mora predvsem razbiti predsodke o draginji in nedostopnosti Bleda.

3. Da se omogoči nižje cene in rentabilno poslovanje, se mora stremeti za podaljšanjem sezone.

4. Stotine hišnih posestnikov, obrtnikov, hotelskih uslužbencev, šoferjev, ki vsi živijo od tujskega prometa, mora zopet pričeti voditi račun o delu in vodstvu javnih ustanov: Občine in Zdraviške komisije.

5. **Interesi večine Blejcev so interesi Bleda.**

PODLISTEK

O. Wilde:

Vdani prijatelj 4

Ubogi Janezek si ni upal ničesar pripomniti pri tej zahtevi in drugo jutro navsezgodaj je mlinar pripeljal svoje ovce do koče in Janezek je odšel z njimi v goro. Ves dan je rabil za to, da je prišel tja in nazaj; in ko se je vrnil, je bil tako utrujen, da je zaspal kar na stolu in se ni zbudil prej, dokler ni bilo sonce že visoko na nebu.

„Kako prijetno bo delati na vrtu“, je dejal in se takoj odpravil na delo.

Toda vedno se je naključilo nekako tako, da nikakor ni mogel skrbeti za svoje cvetlice, kajti prijatelj mlinar je prihajal vedno v kočo in ga pošiljal na dolga potovanja ali pa ga prosil, da bi mu pomagal v mlinu. Mali Janezek je bil časih zelo nejevoljen, ker se je bal, da bodo njegove cvetlice mislile, da je pozabil nanje, toda potolažil se je z mislijo, da je mlinar njegov najboljši prijatelj. „Poleg tega“, je navadno dostavil, „mi misli podariti svojo samokolnico in to je dejanje iz čiste velikodušnosti“.

Tako je mali Janezek garal za mlinarja in mlinar je govoril vsakovrstne lepe stvari o prijateljstvu in vse to si je Janezek zapisal v beležnico ter je to prebiral ponoči, kajti bil je jako dober učenec.

In zgodilo se je, da je nekega večera sedel mali Janezek pri ognjišču, ko je zaslišal glasno zbijanje po vratih. Bila je silno viharna noč in veter je vlekel in zavijal okoli hiše tako strašno, da je v prvem hipu mislil, da je le burja bila ob vrata. Toda potem je zaslišal zbijanje še drugič in potem še tretjič in bilo je glasnejše od vseh prejšnjih.

„Morda je kak beden popotnik“, je rekel sam sebi mali Janezek, ko je tekel k vratom.

Pred vrati je stal mlinar z leščerbo v roki, v drugi pa je imel debelo gorjačo.

„Dragi Janezek“, je vzkliknil mlinar, „v veliki stiski sem. Moj mali sinko je padel z lestvice in se je poškodoval in sedaj grem po zdravnika. Toda zdravnik je tako daleč in danes je tako strašna noč, da se mi je zdelo mnogo boljše, če bi šel ti mesto mene. Saj veš, podariti ti mislim svojo samokolnico in tako je popolnoma v redu, če tudi ti kaj napraviš samo za povračilo“.

„Seveda“, je zaklical Janezek, „zdi se mi, da je velika čast zame, da ste prišli sem, in takoj bom odšel. Toda posoditi mi morate svojo leščerbo, kajti noč je tako temna, da se bojim, da ne bi padel v kak jarek“.

„Zelo žal mi je“, je odgovoril mlinar, „toda to je moja nova leščerba in bila bi velika škoda zame, če bi se ji kaj zgodilo“.

„No, nič ne de, saj bo šlo tudi brez nje“, je vzkliknil mali Janezek in oblekel je svoj veliki kožuh, nataknil si je toplo rdečo čepico in okoli vratu si je zavezal volneno ovratnico ter je odšel.

Kako strahovit je bil vihar! Noč je bila tako temna, da je mali Janezek komaj videl, in veter je bil tako silen, da je komaj stal. Toda bil je zelo korajžen in ko je hodil kake tri ure, je prišel do zdravnikove hiše in je potrkal na vrata.

„Kdo je?“ je zakričal zdravnik in pomolil glavo skozi okno v spalnici.

„Janezek, gospod zdravnik“.

„Kaj želiš, Janezek?“

„Mlinarjev sin je padel z lestvice in se je poškodoval in mlinar želi, da bi prišli takoj“.

„Vse v redu!“ je rekel zdravnik: in ukazal je pripraviti konja in velike škornje in leščerbo in prišel je po stopnicah ter je odjahal v smeri proti mlinarjevi hiši, mali Janezek pa je capljal za njim.

Toda vihar je bil vse silnejši in silnejši in lilo je kakor iz škata in mali Janezek ni mogel videti, kje hodi, in ni mogel tekmovati s konjem. In končno je zgrešil pot, zašel je v močvirje, ki je bilo zelo nevarno, ker je bilo polno globokih jam, in tam je ubogi Janezek utonil. Njegovo truplo so drugega dne našli kozarji, ko je plavalo na veliki mlakuži, in prinesli so ga domov v kočo.

Vsi so šli za pogrebom malega Janezka, ki je bil tako priljubljen in mlinar je bil glavni pogrebec.

„Ker sem bil njegov najboljši prijatelj“, je rekel mlinar, „zato je čisto prav in v redu, da imam prvo mesto“. In tako je korakal na čelu sprevoda v dolgi črni suknji in od časa do časa si je obrisal oči z velikim robcem.

„Prav gotovo smo z Janezkom vsi veliko izgubili“, je rekel kovač, ko je bil pogreb končan in ko so vsi udobno sedeli v gostilni in pili kuhano vino in prigrizovali sladko pecivo.

„Na vsak način je velika izguba zame“, je odgovoril mlinar: „Kajti jaz sem mu skoro podaril svojo samokolnico, in sedaj zares ne vem, kam naj bi z njo. Doma mi je silno napoti in v tako slabem stanju je, da bi ničesar ne dobil zanjo, če bi jo hotel prodati. O, pazil se bom, da ne bom nikoli več ničesar podarjal. Če si preveč velikodušen, pa res nimaš drugega kot same skrbi“.

„No in?“ je vprašala vodna podgana po dolgem odmoru.

„No, in to je konec“, je rekel ščinkovec.

„In kaj je bilo z mlinarjem?“ je vprašala vodna podgana.

„O, tega pa res ne vem“, je odvrnil ščinkovec, „in prav gotovo me to tudi nič ne zanima“.

„Čisto jasno je torej, da v tvojem značaju ni nikakih nežnih čustev“, je rekla vodna podgana.

„Bojim se, da nekam ne razumeš morale te zgodbe“, je pristavil ščinkovec.

„Česa?“ je zavriskala vodna podgana.

„Morale“.

„Ali hočeš reči, da je v tej zgodbi kak moralen nauk?“

„Pa da“, je rekel ščinkovec.

„No da, prav res“, je dejala vodna podgana zelo vznevoljeno, „mislim, da bi mi moral to povedati še preden si začel. Če bi to storil, bi te prav gotovo ne poslušala; res, dejala bi „pu!“ kakor kritik. Prav za prav pa to tudi sedaj lahko rečem;“ in vzkliknila je „pu“! tako glasno, kakor je le mogla, pomignila z repom in zlezla v svojo luknjo.

„In kako ti ugaja vodna podgana“? je vprašala raca, ki je nekaj minut pozneje priplavala po mlaki. „Saj drugače ima mnogo lepih lastnosti, toda, kar se mene tiče, jaz čustvujem kot mati in nikdar ne morem pogledati zagrizene samice, ne da bi mi stopile solze v oči“.

„Zelo se bojim, da sem jo dolgočasil“, je odgovoril ščinkovec. „Dejstvo je, da sem ji pripovedoval zgodbo z moralnim naukom“.

„O, to je vedno zelo nevarna zadeva“, je rekla raca.

In jaz se popolnoma strinjam z njo.

(Konec).

9. občinska seja

9. seja kranjskega občinskega odbora se je vršila v petek dne 14. januarja, Iz poročil g. župana smo zvedeli, da je imela občinska blagajna koncem l. 1937. 348.000·— dinarjev presežka, ki je naložen v Mestni hranilnici in pri Poštnem ček. uradu. Obstoj tega presežka pa nam ni bil pojasnjen, zato tudi ne vemo, če isti predstavlja ostanek „verbšne“ po razpuščenem občinskem odboru ali pa sad umnega gospodarstva sedanje občinske večine. — Poslovanje Javne borze dela se bo pričelo v polnem obsegu 1. februarja letos. — Cementne cevi za kanalizacijo na Cojzovi cesti od nove šole do Kokre bo dobavil najnižji ponudnik g. Likozar Rok iz Stražišča po ceni Din 35·75 za komad, kar predstavlja zelo ugoden nakup.

Poročilo finančnega odseka je podal njegov predsednik g. tovarnar Fock. Brez ugovora in soglasno je bil odobren računski zaključek občine za leto 1935/36, iz katerega smo razvideli, da je bilo v tem letu — ko je gospodarila še prejšnja občinska uprava — Din 39.000·-- več dohodkov in Din 125.000·— manj izdatkov kakor predvideno. O „gangsterstvu“ se ni govorilo.

Brez ugovora in soglasno so bili tudi sprejeti na znanje proračunski prekoračljaji prisilne občinske uprave, ki so znašali v letu 1936/37 Din 56.000·—, v času dvanajstin (od 1. IV. do 1. VIII. 1937.) pa Din 38.000·—, torej vsega **94.000·— dinarjev več izdatkov** kakor predvideno, dočim je bilo v prejšnjem letu in pod prejšnjo upravo **125.000·— dinarjev manj izdatkov** kakor predvideno. Kako je bilo pod novo upravo z dohodki občine in koliko so znašali viški dohodkov v primerjavi s proračunom in dvanajstinami, bomo najbrže, zvedeli šele pozneje, čeprav se običajno polagajo obračuni za izdatke in dohodke obenem. O gangsterskem občinskem gospodarstvu se tudi v tem poglavju ni govorilo.

Korna ustanova je stavila zelo ugodne pogoje za prehod na novi most čez Kokro, tako da bo občino ureditev teh vprašanj na mestni strani stala samo 15.000·— dinarjev in je v tej vsoti že vračunan novi prehodni mostiček — ki ga je g. Fock imenoval: nekak „Ponte dei Sospiri“ (most vzdihljajev) — in ki bo vezal škofijo z župniščem. Čudimo se pa, da občina ni že popreje poskrbela za ureditev vseh teh vprašanj, ker bi lahko nastale, potem ko bi bil most že dovršen, kake resne diference glede dovolitve prehoda, kar vse pa je vsled uvidevnosti odločujočih odpadlo.

Bivšo parcelo g. tovarnarja Sirca, kjer je OUZD tudi že predvideval gradnjo Zdravstvenega doma, bo občina podarila žandarmeriji pod pogojem, da sezida tekom dveh let kasarno in odstopi prostor za nastanitev enega občinskega stražnika. Nedavno smo pod podobnimi pogoji darovali tudi Poštni direkciji enako veliko parcelo (okoli 900 m²) v sredini mesta, tako da nam pač nihče ne more predbacivati umazanosti ali pa celo skopuštva. Tista juristična krilatica „do ut des“ (dam, če daš) se je na naši občini spremenila v „dam, če vzameš“, kar pa za reveža seveda ne velja, da ne bi kdo zastonj hodil na občino prosit. Svetovali bi pa **vsem delovskim organizacijam**, JSZ, NSZ in SSZ., da stopijo dokler imajo na občini še odprte roke in kaj za razdelit ter resno zahtevajo, da se **tudi najpotrebnejšim**, to je delavcem, razdeli brezplačno nekaj zemljišča in se tako tudi tem revežem **pripomore do lastne, četudi skromne strehe.** Carpe diem! Proračunska debata se namreč že prav opasno približuje in takrat bomo zelo nujno rabili tudi glasove vseh delavskih zastopnikov. Zato je sedaj ravno pravi čas, da začnete to važno vprašanje, ki marsikateremu delavcu lahko prinese — svojo bajtico, Vam delavski zastopniki pa priznanje in dokaz, da ste tudi Vi nekaj storili v dobrobit tistih, katere zastopate.

Domače vesti

Radio motnje v Kranju

Sredi decembra meseca so se pojavile v Kranju take radio motnje, da je vsako poslušanje radia nemogoče. Pred pol leta je bila odposlana na vsa pristojna mesta spomenica v tej zadevi, katero je podpisalo preko 100 radio naročnikov — ostalo je pa vse pri starem — nasprotno, motnje so se še povečale. Dravska poštna direkcija ima menda samo enega kontrolnega organa, ki seveda ne zmore vsega dela.

Posledica motenj je, da prebivalci mesta Kranja radio vedno bolj opuščajo in bi o tem mogli kranjski radiotrgovci mnogo povedati, saj niso letos prodali skoraj nič in to le radi omenjenih motenj. Da ima od tega država veliko škodo, ni treba še posebej povdarjati.

Neobhodno potrebno je, da tu poseže energično vmes državna oblast in pozove lastnike električnih naprav, da dajo iste v določenem roku blokirati, elektrarno pa, da pregleda omrežje. Tako je naredilo sresko načelstvo v Ptuju in radiomotenj je bilo hitro konec.

Apeliramo na radio oddajno postajo v Ljubljani, kateri plačujemo pristojbine, da se ona zanima za to stvar in podvzame korake za odstranitev teh nedostatkov. Radio aparati porabijo dosti toka in bi bilo tudi v interesu elektrarne same, da pregleda omrežje in odstrani nedostatke.

Več prizadetih.

Poročila sta se g. inženir Franc Bajželj iz Stražišča in gospodična Kornelija Jesih. Častitamo!

Občni zbor podružnice S. P. D. v Kranju se vrši v petek dne 27. januarja ob 20. uri v bivši kavarni Narodnega doma. Ker se bo sklepalo tudi o adaptaciji Valvazorjeve koče, se prosi za obilno udeležbo.

Ljudska univerza bo v prihodnjih dneh priredila proslavo 60-letnice **Otona Župančiča**, na kateri bo spregovoril uvodne besede pisatelj Bratko Krefl. Sodelovali bodo še odlični pevci in recitatorji iz Ljubljane. Podroben program bomo objavili pravočasno.

Smučarski klub „Poljana“ Kranj obvešča svoje članstvo, da se bo vršil 3. februarja ob 8. uri zvečer v hotelu „Jelen“ II. redni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Dne 27. januarja pa je običajni članski sestanek.

III. elitni akademski ples — sobota 21. jan. — Nar. dom — Kranj

Kuharski poizkusi so zelo dragi, zato se rajše ravnajte po preizkušenih navodilih. Pri kuhanju kave je važno, da dodaste dobro mero **„pravega Francka“** — rajše malo več kakor pa premalo — potem Vam bo kava vedno okusna in tečna.

Kr. aeroklub „Naša krila“ je dobil že svoj pripravljalni odbor, obstoječ iz gg.: Pešl, Gorjanc, gdč. Žagarjeva, ing. Mlakar, ing. Papež, Pretnar in drugi. Tako je storjen prvi korak in upamo, da se bo v kratkem začelo z rednim delom.

Ženini in neveste, ne skrbite! Pri Jazbecu dobite črne suknje, obleke in plašče. Delo domačih krojačev. Se priporoča Albin Jazbec v Kranju.

Iz „Zvončkovega sklada“ morajo nešteti otroci naših izseljencev po vsem svetu brezplačno prejemati ilustrirani mladinski mesečnih „Zvonček“ in se po njem duhovno vezati s svojo daljno domovino. Podprite zato vsi to plemenito prosvetno delo in narodno-obrambno akcijo in darujte v „Zvončkov“ sklad! Za vsak, tudi najmanjši dar Vam bo slovenska deca v tujini iskreno hvaležna.

Zvočni kino Nar. dom predvaja v petek, soboto in nedeljo znameniti film **Pater Vojteh** (Páter Vojtěch). Dodatek: Paramountov tednik.

Novi most čez Kokro med škofijo in župniščem je že otvorjen za osebni promet in ga pešci kar pridno uporabljajo. Marsikomu se zaenkrat še čudno zdi, da je tako hitro doma, tako da so prebivalci onstran Kokre res lahko hvaležni merodajnim faktorjem, da se je ta zamisel tako brzo in res ne predrago izpeljala. Seveda bo treba še precej denarja za ureditev ceste in dohodov na drugi strani, toda to vse je v interesu mesta kakor okolice. Razgled po strmi strugi Kokre je čudovit, odstraniti pa bo treba precej neestetičnih podrtij osobito na desnem bregu, če hočemo, da nas naravnih krasot željni tujci ne bodo videli preveč od blizu. Konširukcija mostu zgleda zelo solidna, samo cestišče oziroma zgornje deske niso ravno niti vzorno obdelane, niti vzorno položene, za kar bo najbrže veljalo: malo denarja, malo muzike!

Po daljšem bolehanju je preminula gospa Marija Žirovnik, roj. Pintar, soproga gospoda šolskega ravnatelja Janka Žirovnika. N. v m. p. Užaloščeni rodbini najiskrenejše sožalje!

Hotel „Stara pošta“: Vsak petek sveže morske ribe. Original Dingač, Kaštelanski opollo.

Za snegom dež, za dežjem poledica, sedaj pa blato, to so naše večne nadloge. Seveda ni vsega kriva samo naša budna občinska uprava, ampak tudi neznosne vremenske neprilike, toda cestne prehode, osobito pa cesto od „Stare pošte“ do drevoreda bi se le moralo malo bolje očistiti in vsaj postrgati tiste kupe blata, katere avtobusi in avtomobili dan na dan premetavajo in brizgajo v uboge pasante. Tudi v mestu samem ni dosti boljše, najhuje pa je na mostu in cesti na kolodvor. Tam smo izročeni na milost in nemilost vozačem, katerih večina je sicer uvidevna, toda ne vsi. Vprašanje razširitve mostu postaja vedno bolj aktualno, zato upamo, da se bo naša agilna občinska uprava lotila tudi tega problema.

Pozor pred „tajnimi policisti“! Ravno te dni so obravnavali pred ljubljanskim sodiščem visoke obiske „tajnega policista“, ki je hodil po kranjski okolici pa tudi po mestu ter se predstavljal najprej za resnega kupca ta „sladke štupce“ (saharina). Če mu je kdo nasedel in pokazal svojo zalogo, takrat pa se je kupec izpremenil v tajnega policista, pokazal svojo legitimacijo, ponarejeno seveda, zaplenil saharin in grozil še z občutno kaznijo. Toda prestrog ni bil, s par stotaki ali tisočakom je obljubil, da bo o zadevi molčal, čeprav mu dolžnost to brani. Navadno pa tudi enkratna podkupnina ni zadostovala, prišel je drugič in tako dalje, dokler ni vrč počil in v sredo so ga strogi sodniki zašili kar za 13 mesecev. — Kranjčani imamo pač povsod svoje prste zraven, tako se o nedavno preloženi kokainski razpravi šušlja po Kranju, da je tudi nekaj naših boljših gospodov prizadetih pri tej aferi. Točno ne vemo, koliko je na stvari, govori in sliši se marsikaj, toda v interesu preiskave in radi strogega tiskovnega zakona ne moremo zaenkrat objaviti podrobnosti, ker nam jih je tudi naš poročevalec zamolčal.

Ker se slišijo o nedostatkih pri gradnji novega šolskega poslopja najrazličnejše vesti, zato smo se obrnili na priznanega gradbenega strokovnjaka, ki se je te dni slučajno mudil v Kranju in nam obljubil, da bo v kratkem izdelal izčrpno poročilo za „Soboto“.

Stražišče

Prostov. gasilska in rešev. četa priredi v nedeljo 23. jan. ob 16. uri pop. v Sokolskem domu vsakoletni **gasilski ples.**

Cerklje

V Cerkljah imamo kar 12 društev in še 10 zadrug povrhu. Torej smo z vsemi pozemskimi dobrotami kar dobro založeni, seveda nam duševnih velikanov tudi ne manjka, saj imamo potemtakem kar 22 predsednikov, nekaj pa jih je še v rezervi — hvala Bogu!

O stanju občinske blagajne se širijo čudne govorice. V interesu vaških očetov bi bilo, da se te govorice odločno demantirajo ali pa, da se zadeva temeljito razčisti, če obstoja. . . .

Tržič

Sportni klub Tržič priredi v nedeljo, dne 23. t. m, na Ljubelju II. mednarodno sankaško tekmo. Darila diplome. Proga je v odličnem stanju in vabimo ljubitelje tega športa k udeležbi.

Občni zbor sok. društva Kranj

Sokoli polagajo račune

V sredo 19. t. m. se je vršila redna glavna skupščina, ki jo je otvoril starosta Završnik s pozdravnim govorom, v katerem se je dotaknil vseh važnejših dogodkov v pretečenem letu. — Omenil je napade na sokolstvo in na posamezne člane, kakor tudi poznane grožnje ob priliki javnega nastopa v mesecu maju. Glede napadov v časopisju in napadov na posamezne člane ter celo naraščajnike je govornik izjavil, da moramo biti napadalcem samo hvaležni, ker so se sokolske vrste le še bolj strnile in je porast članstva postal večji, kakor vsa leta preje, ne izvzemši let konjunkture, ko se je zatekalo v sokola vse, kar je pričakovalo kake koristi. Dobro je, da ta navlaka odpada v sedanjih letih izkušnje in da se zbira samo to, kar je res sokolsko!

Sledila so poročila posameznih odbornikov, iz katerih posnemamo, da se je društvo udeležilo vseh sokolskih prireditev na ozemlju župe Kranj in priredilo razen večjega števila proslav ter komemoracij dva javna nastopa in dve akademiji. Posebno svečano je bilo razvitje prapora za deco, kateremu je kumovala Nj. Vel. kraljica Marija. 1. decembra je položilo svečano zaobljubo 87 novih članov in članic, zelo razveseljiv pa je tudi porast naraščaja in telovadečih, ki presega 100 %.

Za Vsesokolski izlet v Pragi se je priglasilo 80 udeležencev. Ker bo to najimpozantnejša manifestacija sokolske misli, je naša sveta dolžnost, da skrbimo za najdostojnejšo proslavo tega praznika bratske republike in s tem dokažemo našim sosedom in celemu svetu, da so možne tudi prostovoljne veličastne manifestacije idealnih delavnih ljudi, ki bodo prav gotovo prekosile vse one, katere prirejajo v avtoritativnih državah — s pritiskom in v državni režiji.

Nadalje se je določila vpisnina na 10 Din. in članarina na 6 Din. mesečno. Ker se je sokolstvo glede tehničnih organov že vrnilo na staro preizkušeno demokratično pot popolne avtonomije in svobodnih volitev, se je sestavil samo predlog za imenovanje ostalih članov uprave, revizijskega odbora in društvenega razsodišča. Sprejeta je bila soglasno sledeča lista: starosta Završnik Stane, namestniki dr. Dolar S., Cvar J., Kušar N.; I. tajnik Česenj J., II. Kovačič M.; prosvetar ing. Gros O.; preds. zdr. odseka dr. Bežek J.; ostali člani uprave pa so: Andres J., Ažman P., Ažman M., Beznik C., Ekar I., Jakofčič C., Janša Fr., Potušek A., Štempihar T., Lebar A. Namestniki: Ažman, Kump, ing. Gramačikov, Kmet, Kos, Lasič, Majcen, Požun, Ševču, Terčon. Revizorji: Kunstelj, Mayr, Milutinović, Prudič, Sirc. Namestniki: Rotar, Indihar, Jakše, Jazbec, Roos. Razsodišče: dr. Demšar, Nečemar, Repič, Resman, Likar. Namestniki: Furlan, Žgur.

V decembru izvoljeno načelstvo pa je sestavljeno sledeče: načelnik Žebre Ciril, namestniki ing. Mlakar Jaka in Nučič Albert; načelnica Pleško Kristina, namestnici Pečnik Emica in Tičar Nataša.

Inserirajte v „SOBOTI“!

KULTURNI PREGLED

Različni pogledi na mlad. skrbstvo

Države s fašistično družbeno ureditvijo in tiste države, ki se taki ureditvi vedno bolj približujejo, se morejo pohvaliti s široko izpeljanim „mladinskim duhovnim skrbstvom". Tako se je še lani, malo pred prevratom, neki romunski list širokoustil, kako uspešno je delo „šolske policijie", ki so jo uvedli po rumunskih gimnazijah. Ta policija, ki nosi zveneč naslov „Biro za nadzorovanje učencev", je sestavljena iz gimnazijskih učiteljev samih. Njena naloga je med drugim tudi zanimati se za privatno življenje učencev na stanovanjih. Iz iste države so znane tudi odredbe, ki imajo za cilj „depolitizacijo" življenja na univerzah. Vzrok takim ukrepom je strah pred različnimi „kvarnimi vplivi", ki bi mogli mladino „moralno ponižati". Toda nastaja vprašanje, kaj išče potem šolska policija na domovih učencev, kjer so le-ti že itak pod nadzorstvom? Smoter takega „skrbstva" je očividen in ga moremo istovetiti s stremljenji v obeh največjih fašističnih državah, kjer bolj in bolj usmerjajo izobrazbo mladine v okvir „enotne mladinske smeri".

V neki drugi, sosedni državi Rumunije, le da tam še vedno „demokracija zmaguje" — je vprašanje mladinskega skrbstva mnogo manj rešeno. „Duhovna vzgoja" mladine je prepuščena le vladajočim političnim strankam, ki se pri tem poslužujejo šole, raznih kulturnih, športnih in drugih organizacij, kar pa seveda ne more povsem zadostiti težnji za enotnostjo. Temu nedostatku je bilo treba odpomoči na drug način, ki pa naj bi seveda odgovarjal „demokratskemu razpoloženju širokih plasti naroda". V to svrho so tam ustanovili tajno policijo, ki ima svoje mreže razpredene po šolah, univerzah in različnih organizacijah in ki jo sestavljajo sami mladi ljudje (šolarji, akademiki i. dr.). Vsi ti „tajni policisti", ki ne vrše svojega posla brezplačno, imajo nalogo, da pazijo na svoje tovariše, kje se gibljejo, s kom občujejo, kaj govore in kaj — mislijo. Kakor hitro pridejo na sled malo bolj svobodnemu gledanju in presojanju razmer, ga že označijo kot prevratno delo in poročajo o tem svojim „delodajalcem". Le-ti prično potem ali sami ali pa s pomočjo prave policije „prevratnežem" stopati na prste. Mnogo mladih izobražencev je vsled takega postopanja v najboljšem primeru izpostavljenih na milost in nemilost težki borbi za obstanek. Pa tudi mladi delavci, da celo gimnazijci postajajo žrtve takega vohunskega sistema. Odgovornosti ne nosi nihče, ker se vse vrši na skrivaj in je z obstoječo politično moralo v skladu.

Zanimivo bi bilo primerjati kako je v tem pogledu pri nas.

„Bela bolezen" v ljubljanski drami

Kdor ni še videl te prave ljudske igre, naj si jo pohiti ogledat. Drama je polna takih dogodkov, ki nas danes vse prav živo zanimajo.

Dr. Galen se bori za mir, ki ga ogrožajo nenasitni diktatorji. Dr. Galen se bori za mir, ker je videl tiste stotisoče, ki jih diktatorji v svojem zmagovitem pohodu „niso pripeljali domov." Dr. Galen se bori za mir, ker je sam doživel trpljenje navadnih vojakov v strelskih jarkih, v katerih ni bilo ne vojskovodij ne maršalov.

Proti temu „mirovnemu apostolu" se bore izdelovalci orožja baroni Krügi, hujskaški maršali, podkupljivi znanstveniki Siegeliji, nahujskana malomeščanska tolpa, ki še veruje v „pravice višje rase", v „slavo domovine" in še druge fraze, ki jih je vojna v l. 1914—1918 razkrinkala do konca.

Ko se igra razplete, se neprestano tesnobno sprašuješ, kdo bo zmagal, ali osamljeni Galen ali njegovi mnogoštevilni sovražniki. Čapek se je odločil za poraz dr. Galena. Razdražena drhal ga ubije, ker zagovarja mir. Preseneti te tak pesimistični konec. Pa je vendarle popolnoma logičen. Dr. Galen je napravil usodno napako, ker je mislil, da more en sam človek z enim samim sredstvom zadržati tiste ogrome sile' ki delajo za vojno. To so sanje, to je utopija, ki se izpolniti ne more.

In prav zato se ob tem žalostnem koncu „mirovnega apostola" rodi v človeku jasna zavest, da se morajo združiti vsi ljudje, ki žele in hočejo mir, proti tisti peščici, ki hoče novo svetovno vojno. V tem neizrečenem je tisto največje pozitivno, česar navidez ni v izrečenem.

Ljudska univerza bo priredila v soboto 29. t. m. predavanje „O razvoju in pomenu glasbe". Namen je informirati širše občinstvo o najbolj abstraktni panogi umetnosti — o glasbi. Predavanje bo obsegalo prerez zgodovine glasbe od prvih začetkov (par tisoč let pred Kr.) pa do danes. Malokomu je znano, da so glasbo intenzivno gojili že stari Grki (Aristoteles, Pitagoras, Platon in dr.). Ako gledamo zgodovino, vidimo, da je bila glasba in glasbeniki vedno v najtesnejši povezanosti s kulturnim razvojem človeka.

Vsaka doba ima svoj kulturni razvoj in svoje mojstre. Najbolj nemiren duh pa preveva človeka, ki živi na prelomnici takih dob. Takrat umetniki iščejo na vse strani, da bi našli pravi izraz. Zato je razumljivo, da v takih razdobjih najdemo polno nasprotujočih si nazorov.

V taki dobi se nahajamo tudi danes. Zato lahko razumemo, zakaj slišimo dan danes toliko „sodobnih" skladb, ki si po bistvu popolnoma nasprotujejo. Nekaj misli o tem bomo slišali na predavanju.

SPORT

S. K. Kranj lahkoatletska sekcija

Cross country se vrši v nedeljo, 23. t. m. Zbirališče na igrišču ob 1/2 10. uri dopoldne. Tek se vrši pod vodstvom načelnika l. a. s. g. Juneka, znanega srednjeprogaša zagrebške Concordije. Vabljeni vsi, ki se zanimajo za lahko atletiko (tudi nečlani!), prav tako vsi nogometaši! Kdor nima predpisane opreme, naj obleče pumparice ali ponošeno obleko in močne čevlje.

Gorenjska zimsko-sportna podzveza Jesenice

(Službeno)

Izlet gorenjskih smučarjev se končnoveljavno vrši dne 19. in 20. febr. 1938. v Bohinju, s čimer naj računajo vsi klubi podzveze. O podrobnem programu bodo vsi klubi še naknadno obveščeni.

Članarina. Potrjuje se prejem članarine za sezono 1937/38. od sledečih: SK Kovinar Jesenice, TPD Rateče Planica, Sokolsko društvo Dovje Mojstrana in Sokolsko društvo Jesenice.

SK Begunje iz Begunj se glasom sklepa uprave GZSP, ker ni poravnal članarine do predpisanega roka črta iz seznama članov JZSS. O tem se obvesti JZSS.

Dopisi SK Bohinja se vzamejo na znanje.

SPD Celje. Razpis prvenstva za dravsko banovino v slalomu se vzame na znanje.

Dopis JZSS od 14 t. m. se vzame na znanje. SK Bratstvo se obvešča, da je državno prvenstvo v alpski kombinaciji radi tehničnih zaprek preloženo za nedoločen čas.

Prvenstvo v alpski kombinaciji GZSP, se v zvezi s preložitvijo državnega prvenstva tudi preloži na poznejši čas, na kar se opozarja SK Jezersko. Teren za izvedbo navedenega prvenstva si bo ogledal tehnični referent GZSP nepreklicno dne 29. in 30. t. m.

Dopis SK Lesce od 12. jan. se vzame na znanje. Odobri se mladinski tečaj in skakalne tekme na skakalnici SPD Radovljica v Radovljici.

TPD Radovljica se z ozirom na osebni razgovor g. Prešerna z predsednikom GZSP obvešča, da se odobri otvoritev skakalnice in propagandna tekma v skokih dne 30. t. m. Termin dne 23. t. m. se radi mladinskega prvenstva GZSP v slalomu ne more odobriti.

SK Dovje Mojstrana se obvešča, da g. Lihteneger F. še ni verificiran in se mu ne more izdati verifikacijske izkaznice, dokler klub ne pošlje izkaznice in Din 15·— ter sliko. Polajner Cvetko je bil verificiran preteklo sezono. Za novo izkaznico naj pošlje sliko in Din 10·—.

Uprava GZSP.

HOTEL „STARA POŠTA"

KAVARNA RESTAVRACIJA

VSAK PETEK

SVEŽE MORSKE RIBE

po najnižji dnevni ceni. Po naročilu se dostavi tudi na dom.

TOČI SE

ORIGINAL DINGAČ

KAŠTELANSKI OPOLO

Pristna dolenjska in štajerska zbrana vina

Čez ulico 2 do 4 Din ceneje

Kupujte pri tvrdkah, ki inserirajo v „SOBOTI"!

„IDES" TVORNICA ČRNILA IN KEMIČNIH IZDELKOV KRANJ

Zahtevajte in kupujte

Rekord kremo za čevlje,

ki ščiti usnje in daje lep sijaj

Vsakovrstno zimsko, moško in damsko perilo, nogavice, rokavice, kravate, damske torbice itd. dobite v modni trgovini IVO WENDLING Jenkova ulica

MALI OGLASI

Vsaka beseda Din 1·—; Iskanje služb in mali oglasi soc. značaja vsaka beseda 50 para; prve tri besede debeleje tiskane. Uprava „Sobote" Kranj, Bleiweisova 7

Vajenko sprejme takoj brivski salon Stanko Kunstelj, Kranj, Prešernova ulica.

Prodam zelo ugodno popolnoma nove citre. Naslov u upravi.

Kupujem steklenice in kante od olja. Ponudbe upravi pod „Takoj".

Kupim hranilno knjižico Hran. in posoj. v Kranju do 20.000 dinarjev. Ponudbe pod „Gotovina" na „Soboto".

Mirna stranka išče na Kalvariji lepo enosobno stanovanje z veliko kuhinjo. Ponudbe poslati na upravo „Sobote" pod „Mirna stranka".

Zakaj bi zavrgli svilene nogavice radi popuščenih zank, če Vam pri Bati za malo odškodnino vse popravijo. Bata, Kranj

Iščem kompanjona ali financerja za izdelavo zelo dobičkanosnega brezkonkurenčnega predmeta. Potreben začetni kapital Din 12.000·—. Sodelovanje zaželjeno. — Ponudbe na „Soboto" pod „Eksistenca".

France Benedik gostilna Stražišče

Najpripravnejša izletna točka. Udobni prostori. Dobra vina! Primeren prigrizek po izbiri!

Domača solidna postrežba!

IGNACIJ MAJNIK

splošno strojno ključavničarstvo

KRANJ, BLEIWEISOVA ULICA 29

Prvo podjetje na Gorenjskem za napravo

jeklenih valjčnih zastorov

Izdeluje tudi orodja za sončne plahte, škarjasta omrežja, štedilnike, železna vrata, okna itd.

Cene zmerne!

Izdelava prvovrstna!

Postrežba solidna in točna

Zadovoljen boš ako kupiš pri

COLNAR-JU V KRANJU

ogledala, okvirje, slike emajl. kuhinjsko posodo, steklenino, porcelan, šipe navadne, za strehe, hodnike ali portale.

Tiskarna „Sava" d. d. Kranj

Knjigarna - Knjigoveznica

Izdelava štampiljk

Zaloga vseh šolskih potrebščin

Urejuje Colnar Lojze — Za konzorcij „Sobote" Colnar Lojze, Kranj, Bleiweisova 7. — Tiskarna „Sava" d. d., Kranj. — Za tiskarno Vilče Pešl, Kranj